

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

ЗБІРНИК

матеріалів II Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції

(м. Полтава, 09–10 квітня 2020 року)

Полтава
ПУЕТ
2020

Програмний комітет

Голова:

О. О. Нестуля, д. і. н., професор, ректор ПУЕТ.

Співголови:

Є. Б. Аймагамбетов, д. е. н., професор, ректор Карагандинського економічного університету (Казспоживспілка);

Е. А. Гулієв, д. е. н., професор, ректор Азербайджанського університету кооперації;
Статі Статев, д. е. н., професор, ректор Університету національного і світового господарства (Болгарія);

Л. О. Шавга, д. е. н., професор, ректор Кооперативно-торгового університету Молдови;

К. К. Шебеко, д. е. н., професор, ректор Закладу освіти «Поліський державний університет»;

С. М. Лебедєва, д. е. н., професор, ректор Білоруського торговельно-економічного університету споживчої кооперації;

Х. Н. Факеров, д. е. н., професор, ректор Таджикиського державного університету комерції;

Н. С. Педченко, д. е. н., професор, перший проректор ПУЕТ;

О. В. Манжура, д. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ.

Організаційний комітет

Голова:

В. В. Карцева, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ.

Члени організаційного комітету:

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, заступник завідувача кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

Т. П. Гудзь, д. е. н., доцент, професор кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

М. Б. Чижєвська, к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

Г. М. Сидоренко-Мельник, к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ.

Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в П78 сучасних умовах: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 09–10 квітня 2020 року). – Полтава: ПУЕТ, 2020. – 167 с. – 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM). – Текст укр., рос., англ. мовами.

ISBN 978-966-184-374-4

У збірнику подано матеріали доповідей, оприлюднених на II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах».

Розраховано на наукових та науково-практичних працівників закладів вищої освіти і наукових установ, аспірантів, студентів, практичних працівників та широкий читачський загал.

Матеріали друкують в авторській редакції мовами оригіналів.

С. П. Прасолова, к. е. н., доцент
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
м. Полтава

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ І ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО СТРАХОВОГО РИНКУ

Світовий страховий ринок є частиною глобального світового простору, що об'єднує національні страхові ринки всіх країн світу. Його формування та розвиток обумовлюються лібералізацією руху потоків товарів, послуг і капіталу, що, з одного боку, забезпечує розширення меж страхового бізнесу та його глобалізацію у світових масштабах, а з іншого боку, – створює нові потреби у страховому захисті та використанні страхових механізмів не тільки для задоволення потреб страхувальників (у т. ч. обумовлених поширенням вірусу COVID-19), але й для забезпечення соціально-економічної стабільності в суспільстві та формування фінансових ресурсів для інвестування їх в економіку країн світу внаслідок того, що розвинений страховий ринок дозволяє акумулювати значні кошти від продажу страхових продуктів.

У цілому, обсяг світового страхового ринку, що оцінюється за загальносвітовим збором страхових премій, у 2017 році досяг 4,891 трлн дол., що вимірюється 6,2 % світового ВВП (табл.1) складаючи гідну конкуренцію світовому ринку банківських капіталів. З них 2,65 трлн дол. США (54 %) припадає на страхування життя (life insurance), а на загальні види страхування (non-life insurance) припадає 2,23 трлн дол. США (46 %). При цьому, зростання премій загального страхування в 2017 році (порівняно з попередніми 2015 та 2016 роками) відбувалось, переважно, внаслідок підвищення темпів розвитку страхових ринків країн, що розвиваються і зростанням їх прибутковості. А саме, найвищі темпи приросту зібраних страхових премій у 2017 році, порівняно з 2016 роком спостерігалися у Китаї (16,2 %) та Тайваню (15,8 %) за уповільнення темпів приросту обсягів страхової діяльності у розвинених країнах, які поки що

утримують лідируючі позиції у світі у галузі страхування: США (–0,1 %), Японія (–6,5%) [1, с. 1].

Як свідчать дані Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю (IAIS), таке зниження темпів приросту обсягів страхової діяльності у найбільш розвинених країнах світу спричинене негативним впливом низки макроекономічних та фінансових чинників, основними з яких стало зниження процентних ставок на ринках капіталів у цих країнах внаслідок низьких темпів інфляції, що відповідно знижує прибутковість діяльності компаній із страхування життя, особливо тих компаній, які пропонують продукти з довгостроковими гарантованими ставками та великою невідповідністю строків погашення між активами та пасивами [2]. А саме, за даними табл. 1 на світовому страховому ринку спостерігаємо скорочення питомої ваги премій life з 55,3 % у 2015 році до 54,3 % у 2017 році внаслідок того, що темпи їх приросту в аналізованих роках були значно нижчими (майже у 2 рази), ніж темпи приросту премій non-life.

Таблиця 1 – Оцінка тенденцій розвитку світового страхового ринку за показниками динаміки і структури зібраних страхових премій у 2015–2017 рр.¹

Рік	Страхові премії life		Страхові премії non-life		Усього зібраних премій	
	сума, млн дол.	питома вага, %	сума, млн дол.	питома вага, %	сума, млн дол.	питома вага, %
2015	2,543,100	55,3	2,056,752	44,7	4,599,853	100,0
2016	2,581,972	54,9	2,120,869	45,1	4,702,841	100,0
Темп приросту 2016/2015, %	1,53	×	3,12	×	2,24	×
2017	2,657,270	54,3	2,234,424	45,7	4,891,694	100,0
Темп приросту 2017/2016, %	2,92	×	5,4	×	4,02	×

¹ Розраховано автором за даними [1].

З іншого боку, незважаючи на збільшення кількості і масштабів основних природних катастроф, особливо у Карибському басейні, рівень прибутковості операцій зі страхування майна і відповідальності (non-life) у світі був вищим, що спричинило більш швидкі темпи зростання премій non-life, ніж премії life за відповідного зростання їх питомої ваги у структурі загальних страхових премій з 44,7 % у 2015 році до 45,7 % у 2017 році.

Отже, динаміку розвитку сучасного світового ринку страхування і глобалізацію діяльності страхових компаній на сьогодні визначають загальноекономічні зміни у світовій економіці, на ринках капіталу та зростання негативного впливу світових ризиків: зростання кількості природних і техногенних катастроф (зокрема й через поширення вірусу COVID-19), зростання тероризму, підвищення ризиковості міжнародних торговельних операцій старіння населення тощо.

У цілому, незважаючи на певні відмінності у розвитку окремих регіонів світу, можемо виділити такі основні чинники, які й визначали розвиток світового страхового ринку: 1) на ринках, що розвиваються (особливо Китаю, Тайваню), відносно молоде населення та зростаючий середній клас, тому розвиток їх економік сприяє просуванню всіх видів страхування та визначає зміну регіональної структури світового страхового ринку на користь цих країн; 2) у країнах зі старіючим населенням (Західна Європа, США) спостерігається не тільки тенденція скорочення державних соціальних виплат, але й зниження процентних ставок на ринках капіталів через низькі темпи інфляції, що обумовлює скорочення темпів зростання премій life та переорієнтування від традиційної моделі страхування життя до пенсійно-орієнтованої, яку формують накопичувальні продукти страхування життя від світових страховиків (орієнтовані на розвиток видів пенсійних рент та ануїтетів, інвестиційних продуктів); 3) незважаючи на нестабільність на фінансових ринках, продажі страхових послуг були стимульовані за рахунок підвищеного рівня дохідності страхових продуктів, не пов'язаних із страхуванням життя, забезпечивши більш швидкі темпи приросту премій non-life.

У цілому, сучасний етап розвитку страхування характеризується динамізмом, лібералізацією, різноманітністю форм і видів страхової діяльності, що сформувало тенденцію до глобалізації світового страхового ринку. Така ліквідація бар'єрів для вільного «перетікання» фінансових ресурсів, на нашу думку, призведе не тільки до розширення інфраструктури страхових ринків та появи нових страхових продуктів, але й обумовить значне переміщення страхових фінансових потоків та формування нових фінансових центрів, зокрема в Китаї, який за прогнозами аналітиків один з перших зможе подолати кризові процеси, спричинені поширенням вірусу COVID-19 та стане потужним фінансовим центром у найближчій перспективі, витіснивши навіть США на світовому страховому ринку.

Список використаних джерел

1. Insurance Fact Book 2019 [Електронний ресурс]. URL: https://www.iii.org/sites/default/files/docs/pdf/insurance_factbook_2019.pdf (дата звернення: 24.03.2020).
2. IAIS: Global Insurance Market Report (GIMAR) 2018 [Electronic resource International Association of Insurance Supervisors (IAIS)] [Електронний ресурс]. URL: <https://service.betterregulation.com/document/395553> (дата звернення: 24.03.2020).

А. М. Соколова, к. е. н., доцент
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
м. Полтава

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

В сучасній економіці, страховики надають не лише широкий спектр страхових послуг для різних категорій клієнтів та розширюють масштаби своєї діяльності в регіонах країни, а й створюють нові робочі місця з офіційними податковими відрахуваннями, в т. ч. до місцевих бюджетів. Так, страховики за 2018 рік сплатили близько 1,2 млрд грн податку на прибуток, що на 11,3 % або 119 млн грн більше, ніж у 2017 році [1].